

Ändringar i riksdagsordningen om replikrätten m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas riksdagsstyrelsens framställning Ändringar i riksdagsordningen om replikrätten m.m. (2011/12:RS1). I framställningen föreslås vissa ändringar i riksdagsordningen och upphörande av en författning på riksdagsområdet.

När det gäller ändringarna i riksdagsordningen föreslås bl.a. att kriterierna för vad som avses med replik tas bort ur lagen och att det uttryckligen av lagen framgår att en replik begärs i omedelbar anslutning till ett anförande. Vidare föreslås att det i riksdagsordningen regleras att en talare inte får anmäla sig senare än under andra omgången i en interpellationsdebatt och att det tydliggörs att omröstningen i kammaren kan ske på elektronisk väg. Därutöver föreslås att bestämmelsen i riksdagsordningen om ett statsråds skyldighet att meddela kammarkansliet om ett svar på en skriftlig fråga är försenat eller uteblir förtydligas. Slutligen föreslås att vissa begrepp i riksdagsordningen om bl.a. budgetprocessen anpassas till regeringsformens begrepp.

I framställningen föreslås dessutom att lagen (1993:825) om personregister i riksdagens informationssystem Rixlex upphävs.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2012.

Inga motioner har väckts med anledning av framställningen.

Utskottet föreslår att riksdagen antar dels förslag till lag om ändring i riksdagsordningen, dels förslag till lag om upphävande av lagen om personregister i riksdagens informationssystem Rixlex.

I förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen föreslås ändringar i riksdagsordningens huvudbestämmelser. Utskottet föreslår att dessa ändringar beslutas enligt 8 kap. 17 § första stycket andra meningen regeringsformen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Framställningens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	7
Ändringar i riksdagsordningen	7
Replikrätten	7
Vad som avses med replik	7
Gällande ordning	7
Framställningen	7
Utskottets ställningstagande	8
När en replik kan begäras	8
Gällande ordning	8
Framställningen	9
Utskottets ställningstagande	9
Omröstning	9
Gällande ordning	9
Framställningen	9
Utskottets ställningstagande	9
Talarordningen i interpellationsdebatten	10
Gällande ordning	10
Framställningen	10
Utskottets ställningstagande	11
Meddelande om försenat eller uteblivet frågesvar	11
Gällande ordning	11
Framställningen	11
Utskottets ställningstagande	11
Anpassning till regeringsformens begrepp om budgetprocessen	12
Gällande ordning	12
Tidigare utredningar	12
Framställningen	12
Utskottets ställningstagande	12
Utskottets förslag till lag om ändring i riksdagsordningen	12
Utskottets ställningstagande	12
Upphävande av rixlexlagen	13
Gällande ordning	13
Framställningen	13
Utskottets ställningstagande	13
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	14
Framställningen	14
<i>Bilaga 2</i>	
Riksdagsstyrelsens lagförslag	15

Bilaga 3

Utskottets lagförslag	22
Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen	22

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Ändringar i riksdagsordningens huvudbestämmelser**

Riksdagen antar i den ordning som anges i 8 kap. 17 § första stycket andra meningen regeringsformen utskottets förslag i bilaga 3 till lag om ändring i riksdagsordningen i de delar det avser huvudbestämmelserna. Därmed bifaller riksdagen delvis framställning 2011/12:RS1 punkt 1.

2. **Ändringar i riksdagsordningens tillägsbestämmelser**

Riksdagen antar utskottets förslag i bilaga 3 till lag om ändring i riksdagsordningen i de delar det avser tillägsbestämmelserna. Därmed bifaller riksdagen delvis framställning 2011/12:RS1 punkt 2.

3. **Upphävande av rixlexlagen**

Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag i bilaga 2 till lag om upphävande av lagen (1993:825) om personregister i riksdagens informationssystem Rixlex. Därmed bifaller riksdagen framställning 2011/12:RS1 punkt 3.

Stockholm den 10 maj 2012

På konstitutionsutskottets vägnar

Peter Eriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Eriksson (MP), Per Bill (M), Sven-Erik Österberg (S), Andreas Norlén (M), Helene Petersson i Stockaryd (S), Lars Elinderson (M), Billy Gustafsson (S), Karl Sigfrid (M), Phia Andersson (S), Hans Hoff (S), Per-Ingvar Johnsson (C), Hans Ekström (S), Tuve Skånberg (KD), Jonas Åkerlund (SD), Mia Sydow Mölleby (V), Cecilia Brinck (M) och Mathias Sundin (FP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

På talmannens initiativ har kammarkansliet utrett vissa ändringar i riksdagsordningen (RO). Ändringarna gäller bl.a. replikrätten och talarordningen i en interpellationsdebatt. Kammarkansliets förslag till ändringar har övervägts av talmannen och gruppledarna.

Våren 2011 uttalade konstitutionsutskottet i ett betänkande att riksdagsstyrelsen borde ta upp frågan om att anpassa vissa begrepp i RO rörande budgetprocessen till regeringsformens begrepp (bet. 2010/11:KU14). Frågan har nu beretts av kammarkansliet.

Frågan om upphävande av lagen (1993:825) om personregister i riksdagens informationssystem Rixlex (rixlexlagen) har, på talmannens initiativ, beretts av kammarkansliet och övriga riksdagsförvaltningen.

Förslagen i framställningen finns förtecknade i *bilaga 1*. Lagförslagen finns i *bilaga 2*.

Inga motioner har väckts med anledning av framställningen.

För ändringar i riksdagsordningens huvudbestämmelser gäller enligt 8 kap. 17 § regeringsformen att beslut kan fattas på två likvärdiga sätt. Beslut kan enligt första stycket första meningen fattas på det sätt som anges i 14 § första–tredje meningarna och 15 §, dvs. genom två likalydande beslut med mellanliggande val. Beslut kan även, enligt första stycket andra meningen, fattas genom endast ett beslut, om minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter röstar för beslutet.

Tilläggsbestämmelserna i riksdagsordningen ändras på samma sätt som vanlig lag.

Framställningens huvudsakliga innehåll

I riksdagsstyrelsens framställning Ändringar i riksdagsordningen om replikrätten m.m. (2011/12:RS1) föreslås vissa ändringar i RO och upphörande av en författning på riksdagsområdet.

När det gäller ändringarna i RO föreslås bl.a. att kriterierna för vad som avses med replik tas bort ur lagen och att det uttryckligen av lagen framgår att en replik begärs i omedelbar anslutning till ett anförande. Vidare föreslås att det i RO regleras att en talare inte får anmäla sig senare än under andra omgången i en interpellationsdebatt och att det tydliggörs att omröstningen i kammaren kan ske på elektronisk väg. Därutöver föreslås att bestämmelsen i RO om ett statsråds skyldighet att meddela kammarkans-

liet om ett svar på en skriftlig fråga är försenat eller uteblir förtydligas. Slutligen föreslås att vissa begrepp i RO om bl.a. budgetprocessen anpassas till regeringsformens begrepp.

I framställningen föreslås dessutom att rixlexlagen upphävs.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2012.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen antar dels förslag till lag om ändring i riksdagsordningen, dels förslag till lag om upphävande av rixlexlagen.

Ändringar i riksdagsordningen

Replikrätten

Vad som avses med replik

Gällande ordning

Talarordningen i kammaren regleras i 2 kap. 15 § RO. Enligt första stycket bestämmer talmannen ordningen mellan dem som före överläggningen i en viss fråga har anmält att de vill yttra sig. De som begär ordet under överläggningen yttrar sig i anmälningsordning. Av andra stycket följer att oberoende av talarordningen och utan förhandsanmälan får talman-
nen medge att

1. ett statsråd som inte tidigare har hållit ett anförande får ordet för ett anförande och

2. ett statsråd eller en ledamot, som redan har hållit ett anförande, får ordet för en replik som innehåller upplysning eller rättelse med anledning av en föregående talares anförande eller bemötande av angrepp från talarrens sida.

Möjligheten till replik enligt 2 kap. 15 § andra stycket 2 RO gäller endast om den föregående talaren har hållit ett huvudanförande. Av tilläggsbestämmelsen 2.15.1 andra stycket RO följer att varje talare får avge två repliker på samma huvudanförande. Den s.k. duellmetoden innebär att talaren i separata replikskiften får bemöta var och en som har begärt replik.

Framställningen

I framställningen framhålls att enligt tidiga utskottsuttalanden bör en replik inte medges en ledamot som anser sig utsatt för missuppfattning eller angrepp av en annan talare som, utan att klart utpeka någon särskild ledamot, uttalat sig om en grupp eller åsiktsriktning (SärU 1948:1 s. 41). Vidare påpekas att enligt praxis medges sällan replik enbart för lämnande av upplysning eller rättelse (Bengt Törnell, Riksdagspraxis, 1996, s. 25). Rätt till replik har i regel endast den som har blivit angripen av föregående talare. En vidare replikrätt finns dock vid den s.k. utskottsrunder i

ärendedebatter – dvs. den inledande debatten mellan utskottets företrädare i ett kontroversiellt ärende (jfr Törnell s. 25). Replik medges i dessa fall också för lämnande av upplysning eller rättelse. I vissa andra debatter där partierna uppträder med särskilt utsedda företrädare kan en partiföreträdare få replik så snart som dennes parti angrips (Törnell s. 25).

Riksdagsstyrelsen påpekar i framställningen att talmannen i praktiken regelmässigt medger replikrätt utan särskild prövning och att talmannen ingriper endast om det visar sig att en talare använder sin replikrätt till att polemisera mot en annan talare än den närmast föregående eller över huvud taget inte berör något av det som föregående talare har tagit upp i sitt anförande. Enligt riksdagsstyrelsen kan replikerna numera sägas vara en naturlig del av debatten i ett ärende, och de syftar till att belysa olika politiska och sakliga frågeställningar och motsättningar.

Riksdagsstyrelsen framhåller att utvecklingen har – bortsett från att den som begär replik måste ha hållit ett eget anförande och att repliken måste rikta sig mot närmast föregående talares anförande – gått mot en i princip fri replikrätt. Detta innebär enligt styrelsen att regleringen i RO om vad som avses med en replik på sätt och vis har förlorat sin giltighet. Mot bakgrund därav anser riksdagsstyrelsen att det finns skäl att införa en mer öppen formulering av replikrätten i RO som bättre stämmer överens med hur replikrätten i praktiken tillämpas. Styrelsen föreslår därför att 2 kap. 15 § RO ändras i enlighet med detta.

Utskottets ställningstagande

Som riksdagsstyrelsen påpekar stämmer den föreslagna ändringen i RO bättre överens med hur replikrätten i praktiken tillämpas i kammaren. Utskottet tillstyrker framställningen i denna del.

När en replik kan begäras

Gällande ordning

Av tillägsbestämmelsen 2.15.1 första stycket RO följer att oberoende av talarordningen och utan förhandsanmälan kan ett statsråd som inte tidigare har hållit ett anförande vid överläggningen i en viss fråga få ordet för ett anförande om högst tio minuter. Enligt andra stycket får tiden för en replik inte överstiga två minuter, om inte talmannen av särskilda skäl medger en utsträckning till fyra minuter. Varje talare kan få avge två repliker på samma huvudanförande. Har talmannen redan beviljat en talare rätt till replik, får talaren yttra sig innan ett statsråd håller ett anförande som bryter talarordningen.

I RO regleras inte närmare när en replik kan begäras.

Framställningen

I framställningen framhålls att enligt en mångårig parlamentarisk praxis ska en replik begäras i omedelbar anslutning till ett huvudanförande (Parlamentarisk handbok, Arbetet i kammare och utskott och interparlamentariskt samarbete, s. 15). Bakgrunden till detta är enligt riksdagsstyrelsen att repliken ska rikta sig mot innehållet i nämnda anförande och inte mot det som sägs i ett pågående replikskifte efter anförandet. I framställningen framhålls vidare att det vanliga är att replik begärs innan huvudanförandet är avslutat och att talmannen när ett huvudanförande är avslutat meddelar vilka ledamöter som begärt replik. Om ytterligare talare begär replik medges det av talmannen. Därefter tillåts enligt praxis inga fler anmälningar om replik på huvudanförandet. Enligt riksdagsstyrelsen bör redovisad praxis om när en replik ska begäras regleras i RO. Styrelsen föreslår därför att det i tilläggsbestämmelsen 2.15.1 RO införs ett nytt stycke om att en replik begärs i omedelbar anslutning till anförandet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar riksdagsstyrelsens bedömning att gällande praxis i kammaren om när en replik ska begäras bör regleras i RO. Utskottet tillstyrker därmed framställningen i denna del.

Omröstning

Gällande ordning

Enligt tilläggsbestämmelsen 5.6.1 tredje stycket RO får en omröstning förrättas med uppresning. Av stycket följer vidare att om talmannen efter omröstning med uppresning tvekar om omröstningens resultat eller en ledamot begär rösträkning, sker en ny omröstning med omröstningsapparat eller, när den inte kan användas, med namnupprop.

Närmare hur omröstningen ska gå till regleras i tilläggsbestämmelsen 5.6.2 RO.

Framställningen

I framställningen framhålls att ordet omröstningsapparat i RO inte på ett adekvat sätt återspeglar att rösträkningen sker på elektronisk väg. Enligt riksdagsstyrelsen bör ordet omröstningsapparat utmönstras ur lagstiftningen. Styrelsen föreslår därför att tilläggsbestämmelsen 5.6.1 tredje stycket RO ändras på så sätt att det tydligt framgår att rösträkningen sker på elektronisk väg.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar riksdagsstyrelsens bedömning att det av tilläggsbestämmelsen 5.6.1 tredje stycket RO bör framgå att rösträkningen sker på elektronisk väg. Utskottet tillstyrker därmed framställningen i denna del. Ordet

omröstningsapparat finns även i tillägsbestämmelsen 5.6.2 andra stycket RO. Motsvarande ändring bör enligt utskottets mening göras också i denna tillägsbestämmelse. Genom att utnyttja sin initiativrätt, som följer av 3 kap. 7 § RO, föreslår utskottet en sådan ändring i aktuell bestämmelse.

Talarordningen i interpellationsdebatten

Gällande ordning

Av tillägsbestämmelsen 6.1.3 första stycket RO följer att när ett statsråd besvarar en interpellation får svaret lämnas i ett anförande som räcker längst sex minuter. Statsrådet kan därutöver få ordet för ytterligare tre anföranden, varav de första två får räcka längst fyra minuter vardera och det tredje längst två minuter. Enligt andra stycket kan interpellanten få ordet för högst tre anföranden, varav de första två får räcka längst fyra minuter vardera och det tredje längst två minuter. Av tredje stycket följer att andra talare kan få ordet för högst två anföranden, varav det första får räcka längst fyra minuter och det andra längst två minuter.

Framställningen

I framställningen framhålls att sedan ett antal år finns en överenskommelse mellan talmannen och gruppledarna om att en talare inte bör anmäla sig till debatten senare än under andra omgången av interpellationsdebatten. Därigenom blir det statsrådet som normalt avslutar debatten. Enligt riksdagsstyrelsen bör denna överenskommelse framgå av RO, och styrelsen föreslår därför ett nytt stycke i tillägsbestämmelsen 6.1.3 RO med redovisad innebörd.

Riksdagsstyrelsen upplyser vidare om att det tidigare i ovan nämnda tillägsbestämmelse fanns ett fjärde stycke som reglerade tiden för kortare inlägg från statsråd vid interpellationsdebatter. Av bestämmelsen framgick att det inte fick avges genmäle på sådana inlägg. I samband med att reglerna för interpellationsdebatter ändrades 1998 utgick nämnda stycke. Det ansågs obehövt eftersom tiden för kortare inlägg och genmäle kom att regleras generellt i tillägsbestämmelsen 2.15.1 RO (bet. 1997/98:KU27).

I framställningen konstateras att talmannen i en interpellationsdebatt, med stöd av den generella regleringen av replikrätten i 2 kap. 15 § RO jämte tillägsbestämmelserna, kan ge en talare rätt till ytterligare ett inlägg därför att talaren blivit angripen av statsrådet i dennes avslutande inlägg. Denna möjlighet får enligt riksdagsstyrelsen anses kvarstå även om, såsom nu föreslås, 2 kap. 15 § RO ändras på så sätt att kriterierna för vad som avses med en replik tas bort ur lagen. Att en sådan rätt till ytterligare ett inlägg medges, torde dock enligt styrelsen inte medföra att duellmetoden tillämpas.

Utskottets ställningstagande

Som riksdagsstyrelsen påpekar motsvarar föreslaget stycke i tilläggsbestämmelsen 6.1.3 RO ovan redovisad överenskommelse mellan talmannen och gruppledarna. Utskottet tillstyrker framställningen i denna del.

Utskottet delar riksdagsstyrelsens bedömning att en talares rätt till ytterligare ett inlägg när talaren blivit angripen av ett statsråd i dennes avslutande inlägg får anses kvarstå även med föreslagen ändring av 2 kap. 15 § RO.

Meddelande om försenat eller uteblivet frågesvar

Gällande ordning

Av tilläggsbestämmelsen 6.4.1 tredje stycket RO följer att de skriftliga frågor som under en vecka getts in till kammarkansliet senast klockan 10 på fredagen ska besvaras av ansvarigt statsråd senast klockan 12 på onsdagen i följande vecka. Enligt bestämmelsens fjärde stycke får talmannen under längre uppehåll i kammarens arbete än en månad och efter samråd med gruppledarna besluta att svaren lämnas inom fjorton dagar efter det att frågorna framställts. Om ett svar inte lämnas inom denna tid, ska statsrådet meddela kammarkansliet när frågan kommer att besvaras eller att den inte kommer att besvaras.

Framställningen

I framställningen framhålls att som tilläggsbestämmelsen 6.4.1 RO är utformad innebär den att ett statsråds skyldighet att meddela om ett svar är försenat eller uteblir endast gäller om svaret ska lämnas inom fjorton dagar på grund av ett längre uppehåll i kammarens arbete, och alltså inte för normalfallet att svar ska lämnas inom fem dagar. Detta har enligt riksdagsstyrelsen aldrig varit avsikten och i praxis har bestämmelsen om ett statsråds skyldighet att meddela om ett svar är försenat eller uteblir också tillämpats för båda fallen. Mot denna bakgrund föreslår styrelsen ett förtydligande av RO i denna del.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar riksdagsstyrelsens bedömning att ett förtydligande bör göras om när ett statsråd är skyldigt att meddela om ett svar är försenat eller uteblir. Därmed kommer också bestämmelsen att överensstämma med hur den i praktiken tillämpas. Utskottet tillstyrker därmed framställningen i denna del.

Anpassning till regeringsformens begrepp om budgetprocessen

Gällande ordning

I riksdagsordningen finns bestämmelser om bl.a. budgetpropositionen och budgetprocessen. Av tilläggsbestämmelsen 3.2.3 RO följer att ytterligare bestämmelser om budgetprocessen finns i budgetlagen (2011:203).

Tidigare utredningar

Den nya budgetlagen har anpassats till de ändringar i regeringsformen (RF) som trädde i kraft den 1 januari 2011. Som exempel kan nämnas att begreppet statsbudget har ersatts med begreppet statens budget. Vidare används i RF numera begreppet beslut om statens budget i stället för begreppet budgetreglering.

Orden statsbudget och budgetreglering finns även i RO. I samband med behandlingen av den nya budgetlagen föreslog konstitutionsutskottet ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen om en anpassning av vissa begrepp i RO till begreppen i RF (bet. 2010/11:KU14, rskr. 2010/11:178). Konstitutionsutskottet hänvisade till att bestämmelser om statsbudgeten och budgetregleringen finns i 3 kap. 2 §, 4 kap. 5 §, 5 kap. 10 och 12 §§ och 9 kap. 4 § RO samt i tilläggsbestämmelsen 4.6.2.

Framställningen

Riksdagsstyrelsen föreslår i framställningen att ovan nämnda bestämmelser i RO ändras på så sätt att begreppen statsbudgeten och budgetreglering byts ut mot begreppen statens budget respektive beslut om statens budget.

Styrelsen föreslår vidare att uttrycket årsredovisning för staten i tilläggsbestämmelsen 4.6.2 RO ändras till årsredovisningen för staten eftersom bestämmelser om en sådan redovisning numera finns i RF.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar riksdagsstyrelsens bedömning att vissa begrepp i RO bör anpassas till vissa begrepp i RF. Utskottet tillstyrker därmed framställningen i denna del. När det gäller 3 kap. 2 § andra stycket RO förekommer begreppet statsbudget två gånger. Riksdagsstyrelsen föreslår endast ändring av ett av dessa begrepp men med hänsyn till styrelsens argumentering i framställningen bör motsvarande ändring göras även av det andra begreppet. Utskottet föreslår därför en sådan ändring i aktuell bestämmelse.

Utskottets förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Utskottets ställningstagande

Som redovisas ovan föreslår utskottet på eget initiativ en ändring av tilläggsbestämmelsen 5.6.2 RO. Utskottet föreslår vidare att 3 kap. 2 § andra stycket RO ändras. Därutöver har utskottet förslag till några smärre änd-

ringar av redaktionellt slag. Mot bakgrund av det anförda lämnar utskottet ett eget förslag till lag om ändring i riksdagsordningen. Utskottet föreslår att riksdagen antar utskottets förslag till lag om ändring i riksdagsordningen, som återfinns i bilaga 3. Därmed bifaller utskottet delvis riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i riksdagsordningen.

Upphävande av rixlexlagen

Gällande ordning

Rixlexlagen trädde i kraft den 1 juli 1993. Syftet med informationssystemet Rixlex var bl.a. att informera allmänheten om riksdagens beslut och dess beslutsfattare, och därigenom förbättra den demokratiska insynen i riksdagens arbete (bet. 1992/93:KU32).

Framställningen

Riksdagsstyrelsen hänvisar i framställningen till att informationssystemet Rixlex inte längre finns kvar som ett sammanhängande informationssystem och att de ändamål med personregistren som anges i rixlexlagen numera tillgodoses genom det s.k. POPS-systemet. Vidare framhåller styrelsen att behandlingen av de personuppgifter som omnämns i rixlexlagen, och som numera finns i POPS-systemet, sker med stöd av personuppgiftslagen (1998:204) och att bestämmelsen om direkt marknadsföring i rixlexlagen har en motsvarighet i personuppgiftslagen. POPS-systemet har anmälts till förvaltningens förteckning över personuppgiftsbehandlingar. Enligt riksdagsstyrelsen har rixlexlagen mist sin aktualitet och den bör därför upphävas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar riksdagsstyrelsens bedömning att rixlexlagen bör upphävas. Utskottet tillstyrker därmed framställningen i denna del.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Framställningen

Framställning 2011/12:RS1 Ändringar i riksdagsordningen om replikrätten m.m.:

1. Riksdagen antar i den ordning som anges i 8 kap. 17 § första stycket andra meningen regeringsformen förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen i de delar det avser huvudbestämmelserna.
2. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen i de delar det avser tilläggsbestämmelserna.
3. Riksdagen antar förslaget till lag om upphävande av lagen (1993:825) om personregister i riksdagens informationssystem Rixlex.

BILAGA 2

Riksdagsstyrelsens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 15 §, 3 kap. 2 §, 4 kap. 5 §, 5 kap. 10 och 12 §§ och 9 kap. 4 § samt tilläggsbestämmelserna 2.15.1, 4.6.2, 5.6.1, 6.1.3 och 6.4.1 i riksdagsordningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.15 §¹

Talmannen bestämmer ordningen mellan dem som före överläggningen i en viss fråga har anmält att de vill yttra sig. De som begär ordet under överläggningen yttrar sig i anmälningsordning.

Oberoende av talarordningen och utan förhandsanmälan får talmannen medge att

1. ett statsråd som inte tidigare har hållit ett anförande får ordet för ett anförande och

2. ett statsråd eller en ledamot, som redan har hållit ett anförande, får ordet för en replik *som innehåller upplysning eller rättelse* med anledning av en föregående talares anförande *eller bemötande av angrepp från talarens sida.*

2. ett statsråd eller en ledamot, som redan har hållit ett anförande, får ordet för en replik med anledning av en föregående talares anförande.

2.15.1²

Oberoende av talarordningen och utan förhandsanmälan kan ett statsråd som inte tidigare har hållit ett anförande vid överläggningen i en viss fråga få ordet för ett anförande om högst tio minuter.

En replik begärs i omedelbar anslutning till anförandet.

Tiden för en replik får inte överstiga två minuter, om inte talmannen av särskilda skäl medger en utsträckning till fyra minuter. Varje talare kan få avge två repliker på samma huvudanförande. Har talmannen redan beviljat en talare rätt till replik, får talaren yttra sig innan ett statsråd håller ett anförande som bryter talarordningen.

¹ 2003:180.

² 2003:180.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***3 kap.**2 §³

Budgetåret börjar den 1 januari. Regeringen ska dessförinnan lämna en proposition med förslag till statens inkomster och utgifter för budgetåret (budgetproposition).

Budgetpropositionen ska innehålla en finansplan och ett förslag till beslut om *statsbudgeten*. Om riksdagen med stöd av bestämmelserna i 5 kap. 12 § har fattat beslut om att hänföra statsutgifterna till utgiftsområden, ska förslaget till statsbudget innehålla en fördelning av anslagen på dessa utgiftsområden.

Endast om regeringen anser att det finns synnerliga ekonomisk-politiska skäl, får en proposition om statens inkomster eller utgifter för det närmast följande budgetåret lämnas efter budgetpropositionen.

En proposition med förslag om ett nytt eller väsentligen höjt anslag eller om riktlinjer enligt 9 kap. 6 § regeringsformen för statens verksamhet för längre tid än anslaget till verksamheten avser bör innehålla en uppskattning av de framtida kostnaderna för det ändamål som förslaget avser. Om ett förslag till anslag grundar sig på en plan för en längre tid än den för vilken anslaget har beräknats i propositionen, bör planen redovisas.

4 kap.5 §⁴

Finansutskottet ska bereda ärenden om

1. allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken och för *budgetregleringen* samt

2. Riksbankens verksamhet.

Finansutskottet ska dessutom bereda förslagen till utgiftsramar för utgiftsområden och till beräkning av statens inkomster, om riksdagen har beslutat att hänföra statsutgifterna till utgiftsområden enligt 5 kap. 12 §. Bestämmelser om finansutskottets uppgifter finns också i 9 kap. 5 § regeringsformen och i 3 kap. 7 §, 4 kap. 8 §, 9 kap. 8 § samt i tilläggsbestämmelserna 4.6.2, 4.9.1 och 8.7.1 denna lag.

Skatteutskottet ska bereda ärenden om statliga och kommunala skatter. Bestämmelser om skatteutskottets uppgifter finns också i tilläggsbestämmelsen 4.6.3 denna lag.

Finansutskottet ska bereda ärenden om

1. allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken och för *beslut om statens budget* samt

³ 2010:1411.

⁴ 2010:1411.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*4.6.2⁵

Finansutskottet ska bereda ärenden om

1. penning-, kredit-, valuta- och statsskuldspolitiken,
2. kredit- och fondväsendet,
3. det affärsmässiga försäkringsväsendet,
4. Riksrevisionen i den mån ärendena inte tillhör konstitutionsutskottets beredning,
5. den kommunala ekonomin,
6. statliga arbetsgivarfrågor, statlig statistik, redovisning, revision och rationalisering,
7. statens egendom och upphandling i allmänhet,
8. förvaltningsekonomiska frågor i övrigt som inte rör enbart ett visst ämnesområde samt
9. budgettekniska frågor.

Utskottet ska även granska beräkningen av statens inkomster, sammanställa *statsbudgeten* och granska *årsredovisning* för staten.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, 25 Allmänna bidrag till kommuner, 26 Statsskuldsräntor m.m. samt 27 Avgiften till Europeiska unionen bereds av finansutskottet.

Utskottet ska även granska beräkningen av statens inkomster, sammanställa *statens budget* och granska *årsredovisningen* för staten.

5 kap5.6.1⁶

Då en omröstning *skall* äga rum, upprättar talmannen en omröstningsproposition. Om en särskild beslutsregel enligt 9 § *skall* tillämpas i ett visst fall, anges det i omröstningspropositionen.

Sedan ledamöterna efter förvarning har intagit sina platser i plenisalen, läses omröstningspropositionen upp och underställs kammaren för godkännande.

En omröstning får förrättas med uppresning. Om talmannen efter omröstning med uppresning tvekar om omröstningens resultat eller en ledamot begär rösträkning, sker en ny omröstning *med omröstningsapparat* eller, när det inte kan *användas*, med namnupprop.

Då en omröstning *ska* äga rum, upprättar talmannen en omröstningsproposition. Om en särskild beslutsregel enligt 9 § *ska* tillämpas i ett visst fall, anges det i omröstningspropositionen.

Sedan ledamöterna efter förvarning har intagit sina platser i plenisalen, läses omröstningspropositionen upp och underställs kammaren för godkännande.

En omröstning får förrättas med uppresning. Om talmannen efter omröstning med uppresning tvekar om omröstningens resultat eller en ledamot begär rösträkning, sker en ny omröstning *elektroniskt* eller, när det inte kan *ske*, med namnupprop.

⁵ 2010:1417.

⁶ 2003:180.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*10 §⁷

Ett ärende bör avgöras under den valperiod då det väckts. Riksdagen får dock medge att behandlingen får uppskjutas till det första riksmötet i nästa valperiod. Behandlingen av ett ärende som väckts under ett uppehåll i kammararbetet som sträcker sig fram till det första riksmötet i nästa valperiod anses vidare vara uppskjuten till detta riksmöte. Detsamma gäller behandlingen av ett ärende som riksdagen inte har hunnit avgöra då ett uppehåll görs i kammararens arbete med anledning av ett extra val.

Ärende som gäller *statsbudgeten* för närmast följande budgetår ska avgöras före budgetårets ingång om det inte utan olägenhet för *budgetregleringen* kan avgöras senare.

Ärende som gäller *statens budget* för närmast följande budgetår ska avgöras före budgetårets ingång om det inte utan olägenhet för *beslut om statens budget* kan avgöras senare.

Ett lagförslag som har vilat i tolv månader enligt 2 kap. 22 § första stycket regeringsformen ska prövas före utgången av kalenderåret därpå. Om ett annat lagförslag har ett nära samband med ett lagförslag som vilar enligt denna bestämmelse, får riksdagen besluta att det ska avgöras inom den tid som gäller för prövningen av det vilande lagförslaget. Om ett ärende som avses i detta stycke till följd av beslut om extra val inte kan avgöras inom föreskriven tid, ska det avgöras snarast möjligt efter det att den nyvalda riksdagen har sammanträtt.

12 §⁸

Riksdagen får genom lag besluta att hänföra statsutgifterna till utgiftsområden.

Om riksdagen har fattat beslut enligt första stycket, fastställer riksdagen för det närmast följande budgetåret genom ett enda beslut

dels för varje utgiftsområde en utgiftsram, som anger det belopp till vilket summan av de till utgiftsområdet hörande utgifterna högst får uppgå,

dels en beräkning av inkomsterna på *statsbudgeten*.

Om riksdagen har fattat beslut enligt första stycket, fastställer riksdagen för det närmast följande budgetåret genom ett enda beslut

dels för varje utgiftsområde en utgiftsram, som anger det belopp till vilket summan av de till utgiftsområdet hörande utgifterna högst får uppgå,

dels en beräkning av inkomsterna på *statens budget*.

Beslut om anslag eller andra utgifter i staten för närmast följande budgetår får inte fattas innan ett beslut fattats enligt andra stycket. Anslag eller andra utgifter i staten fastställs för varje utgiftsområde genom ett enda beslut.

Beslut om anslag för löpande budgetår som innebär att en utgiftsram påverkas får inte fattas innan ett beslut om godkännande av en ändrad utgiftsram fattats.

⁷ 2010:1411.

⁸ 2003:180.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*6.1.3⁹

När ett statsråd besvarar en interpellation får svaret lämnas i ett anförande som räcker längst sex minuter. Statsrådet kan därutöver få ordet för ytterligare tre anföranden, varav de första två får räcka längst fyra minuter vardera och det tredje längst två minuter.

Interpellanten kan få ordet för högst tre anföranden, varav de första två får räcka längst fyra minuter vardera och det tredje längst två minuter.

Andra talare kan få ordet för högst två anföranden, varav det första får räcka längst fyra minuter och det andra längst två minuter.

En talare får inte anmäla sig senare än under andra omgången.

6.4.1¹⁰

En skriftlig fråga ges in till kammarkansliet. Talmannen anmäler utan dröjsmål vid ett sammanträde med kammaren beslut att frågan ska eller inte ska få framställas. Om talmannen har medgett att frågan får framställas, låter talmannen utan dröjsmål statsrådet få del av frågan.

Det skriftliga svaret lämnas till kammarkansliet som överlämnar svaret till den ledamot som ställt frågan.

De skriftliga frågor som under en vecka getts in senast klockan 10 på fredagen besvaras senast klockan 12 på onsdagen i följande vecka.

Under längre uppehåll i kammarens arbete än en månad får talmannen besluta att svaren lämnas inom fjorton dagar efter det att frågorna framställts. Talmannen fattar sitt beslut efter samråd med de särskilda företrädarna för partigrupperna. *Om ett svar inte lämnas inom denna tid, ska statsrådet meddela kammarkansliet när frågan kommer att besvaras eller att den inte kommer att besvaras.*

Under längre uppehåll i kammarens arbete än en månad får talmannen besluta att svaren lämnas inom fjorton dagar efter det att frågorna framställts. Talmannen fattar sitt beslut efter samråd med de särskilda företrädarna för partigrupperna.

Om ett svar inte lämnas inom den tid som anges i tredje eller fjärde stycket, ska statsrådet meddela kammarkansliet när frågan kommer att besvaras eller att den inte kommer att besvaras.

⁹ 1998:734.

¹⁰ 2009:176.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

4 §¹¹

Riksdagsförvaltningen ska, när det gäller riksdagen och riksdagens myndigheter, i den omfattning riksdagen bestämmer

1. handlägga frågor angående förhandlingar om anställnings- och arbetsvillkor för arbetstagare samt andra personalfrågor,

2. upprätta förslag till anslag på *statsbudgeten*, dock inte för Riksrevisionen, 2. upprätta förslag till anslag på *statens budget*, dock inte för Riksrevisionen,

3. i övrigt handlägga frågor om förvaltningen inom riksdagen och frågor om förvaltning av ekonomisk natur inom riksdagens myndigheter, utom Riksbanken, och

4. besluta om föreskrifter och råd i sådana frågor som avses i 1–3.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2012.

¹¹ 2010:1417.

2 Förslag till lag om upphävande av lagen (1993:825) om personregister i riksdagens informationssystem Rixlex

Häri genom föreskrivs att lagen (1993:825) om personregister i riksdagens informationssystem Rixlex ska upphöra att gälla vid utgången av juli 2012.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Häri genom föreskrivs att 2 kap. 15 §, 3 kap. 2 §, 4 kap. 5 §, 5 kap. 10 och 12 §§ och 9 kap. 4 § samt tilläggsbestämmelserna 2.15.1, 4.6.2, 5.6.1, 5.6.2, 6.1.3 och 6.4.1 riksdagsordningen¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.15 §²

Talmannen bestämmer ordningen mellan dem som före överläggningen i en viss fråga har anmält att de vill yttra sig. De som begär ordet under överläggningen yttrar sig i anmälningsordning.

Oberoende av talarordningen och utan förhandsanmälan får talmannen medge att

1. ett statsråd som inte tidigare har hållit ett anförande får ordet för ett anförande och

2. ett statsråd eller en ledamot, som redan har hållit ett anförande, får ordet för en replik *som innehåller upplysning eller rättelse* med anledning av en föregående talares anförande *eller bemötande av angrepp från talarens sida.*

2. ett statsråd eller en ledamot som redan har hållit ett anförande får ordet för en replik med anledning av en föregående talares anförande.

2.15.1³

Oberoende av talarordningen och utan förhandsanmälan kan ett statsråd som inte tidigare har hållit ett anförande vid överläggningen i en viss fråga få ordet för ett anförande om högst tio minuter.

En replik begärs i omedelbar anslutning till anförandet.

Tiden för en replik får inte överstiga två minuter, om inte talmannen av särskilda skäl medger en utsträckning till fyra minuter. Varje talare kan få avge två repliker på samma huvudanförande. Har talmannen redan beviljat en talare rätt till replik, får talaren yttra sig innan ett statsråd håller ett anförande som bryter talarordningen.

¹ Riksdagsordningen omtryckt 2007:726.

² Senaste lydelse 2003:180.

³ Senaste lydelse 2003:180.

3 kap.2 §⁴

Budgetåret börjar den 1 januari. Regeringen ska dessförinnan lämna en proposition med förslag till statens inkomster och utgifter för budgetåret (budgetproposition).

Budgetpropositionen ska innehålla en finansplan och ett förslag till beslut om *statsbudgeten*. Om riksdagen med stöd av bestämmelserna i 5 kap. 12 § har fattat beslut om att hänföra statsutgifterna till utgiftsområden, ska förslaget till *statsbudget* innehålla en fördelning av anslagen på dessa utgiftsområden.

Budgetpropositionen ska innehålla en finansplan och ett förslag till beslut om *statens budget*. Om riksdagen med stöd av bestämmelserna i 5 kap. 12 § har fattat beslut om att hänföra statsutgifterna till utgiftsområden, ska förslaget till *statens budget* innehålla en fördelning av anslagen på dessa utgiftsområden.

Endast om regeringen anser att det finns synnerliga ekonomisk-politiska skäl, får en proposition om statens inkomster eller utgifter för det närmast följande budgetåret lämnas efter budgetpropositionen.

En proposition med förslag om ett nytt eller väsentligen höjt anslag eller om riktlinjer enligt 9 kap. 6 § regeringsformen för statens verksamhet för längre tid än anslaget till verksamheten avser bör innehålla en uppskattning av de framtida kostnaderna för det ändamål som förslaget avser. Om ett förslag till anslag grundar sig på en plan för en längre tid än den för vilken anslaget har beräknats i propositionen, bör planen redovisas.

4 kap.5 §⁵

Finansutskottet ska bereda ärenden om

1. allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken och för *budgetregleringen* samt

2. Riksbankens verksamhet.

Finansutskottet ska dessutom bereda förslagen till utgiftsramar för utgiftsområden och till beräkning av statens inkomster, om riksdagen har beslutat att hänföra statsutgifterna till utgiftsområden enligt 5 kap. 12 §. Bestämmelser om finansutskottets uppgifter finns också i 9 kap. 5 § regeringsformen och i 3 kap. 7 §, 4 kap. 8 §, 9 kap. 8 § samt i tilläggsbestämmelserna 4.6.2, 4.9.1 och 8.7.1 denna lag.

Skatteutskottet ska bereda ärenden om statliga och kommunala skatter. Bestämmelser om skatteutskottets uppgifter finns också i tilläggsbestämmelsen 4.6.3 denna lag.

4.6.2⁶

Finansutskottet ska bereda ärenden om

1. penning-, kredit-, valuta- och statsskuldspolitiken,
2. kredit- och fondväsendet,

⁴ Senaste lydelse 2010:1411.

⁵ Senaste lydelse 2010:1411.

⁶ Senaste lydelse 2010:1417.

3. det affärsmässiga försäkringsväsendet,
4. Riksrevisionen i den mån ärendena inte tillhör konstitutionsutskottets beredning,
5. den kommunala ekonomin,
6. statliga arbetsgivarfrågor, statlig statistik, redovisning, revision och rationalisering,
7. statens egendom och upphandling i allmänhet,
8. förvaltningsekonomiska frågor i övrigt som inte rör enbart ett visst ämnesområde samt
9. budgettekniska frågor.

Utskottet ska även granska beräkningen av statens inkomster, sammanställa *statsbudgeten* och granska *årsredovisning* för staten. Utskottet ska även granska beräkningen av statens inkomster, sammanställa *statens budget* och granska *årsredovisningen* för staten.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, 25 Allmänna bidrag till kommuner, 26 Statskuldsräntor m.m. samt 27 Avgiften till Europeiska unionen bereds av finansutskottet.

5 kap.

5.6.1⁷

Då en omröstning *skall* äga rum, upprättar talmannen en omröstningsproposition. Om en särskild beslutsregel enligt 9 § *skall* tillämpas i ett visst fall, anges det i omröstningspropositionen.

Sedan ledamöterna efter förvarning har intagit sina platser i plenisalen, läses omröstningspropositionen upp och underställs kammaren för godkännande.

En omröstning får förrättas med uppresning. Om talmannen efter omröstning med uppresning tvekar om omröstningens resultat eller en ledamot begär rösträkning, sker en ny omröstning *med omröstningsapparat* eller, när *den* inte kan *användas*, med namnupprop.

När en omröstning *ska* äga rum, upprättar talmannen en omröstningsproposition. Om en särskild beslutsregel enligt 9 § *ska* tillämpas i ett visst fall, anges det i omröstningspropositionen.

En omröstning får förrättas med uppresning. Om talmannen efter omröstning med uppresning tvekar om omröstningens resultat eller en ledamot begär rösträkning, sker en ny omröstning *elektroniskt* eller, när *det* inte kan *ske*, med namnupprop.

5.6.2⁸

Vid en omröstning med uppresning uppmanar talmannen först de ledamöter som vill rösta för ja-propositionen att resa sig och riktar därefter samma uppmaning till de ledamöter som vill rösta för nej-propositionen.

Vid en omröstning *med omröstningsapparat* registreras hur varje ledamot har röstat.

Vid en *elektronisk* omröstning registreras hur varje ledamot har röstat.

⁷ Senaste lydelse 2003:180.

⁸ Senaste lydelse 2009:176.

Vid en omröstning med namnupprop uppmanar talmannen två ledamöter att ta plats vid talmansbordet för att föra anteckningar över omröstningen. Vice talmännen ropas upp först och därefter övriga ledamöter valkretsvis. Något av följande svar ska avges: ja, nej, avstår.

10 §⁹

Ett ärende bör avgöras under den valperiod då det väckts. Riksdagen får dock medge att behandlingen får uppskjutas till det första riksmötet i nästa valperiod. Behandlingen av ett ärende som väckts under ett uppehåll i kammararbetet som sträcker sig fram till det första riksmötet i nästa valperiod anses vidare vara uppskjuten till detta riksmöte. Detsamma gäller behandlingen av ett ärende som riksdagen inte har hunnit avgöra då ett uppehåll görs i kammarens arbete med anledning av ett extra val.

Ärende som gäller *statsbudgeten* Ett ärende som gäller *statens budget* för närmast följande budgetår ska get för närmast följande budgetår avgöras före budgetårets ingång om ska avgöras före budgetårets ingång om det inte utan olägenhet för *budgetregleringen* kan avgöras senare. *beslut om statens budget* kan avgöras senare.

Ett lagförslag som har vilat i tolv månader enligt 2 kap. 22 § första stycket regeringsformen ska prövas före utgången av kalenderåret därpå. Om ett annat lagförslag har ett nära samband med ett lagförslag som vilar enligt denna bestämmelse, får riksdagen besluta att det ska avgöras inom den tid som gäller för prövningen av det vilande lagförslaget. Om ett ärende som avses i detta stycke till följd av beslut om extra val inte kan avgöras inom föreskriven tid, ska det avgöras snarast möjligt efter det att den nyvalda riksdagen har sammanträtt.

12 §¹⁰

Riksdagen får genom lag besluta att hänföra statsutgifterna till utgiftsområden.

Om riksdagen har fattat beslut enligt första stycket, fastställer riksdagen för det närmast följande budgetåret genom ett enda beslut

dels för varje utgiftsområde en utgiftsram, som anger det belopp till vilket summan av de till utgiftsområdet hörande utgifterna högst får uppgå, dels en beräkning av inkomsterna på *statsbudgeten*. dels en beräkning av inkomsterna på *statens budget*.

Beslut om anslag eller andra utgifter i staten för närmast följande budgetår får inte fattas innan ett beslut fattats enligt andra stycket. Anslag eller andra utgifter i staten fastställs för varje utgiftsområde genom ett enda beslut.

Beslut om anslag för löpande budgetår som innebär att en utgiftsram påverkas får inte fattas innan ett beslut om godkännande av en ändrad utgiftsram fattats.

⁹ Senaste lydelse 2010:1411.

¹⁰ Senaste lydelse 2003:180.

6 kap.6.1.3¹¹

När ett statsråd besvarar en interpellation får svaret lämnas i ett anförande som räcker längst sex minuter. Statsrådet kan därutöver få ordet för ytterligare tre anföranden, varav de första två får räkna längst fyra minuter vardera och det tredje längst två minuter.

Interpellanten kan få ordet för högst tre anföranden, varav de första två får räkna längst fyra minuter vardera och det tredje längst två minuter.

Andra talare kan få ordet för högst två anföranden, varav det första får räkna längst fyra minuter och det andra längst två minuter.

En talare får inte anmäla sig senare än under andra omgången.

6.4.1¹²

En skriftlig fråga ges in till kammarkansliet. Talmannen anmäler utan dröjsmål vid ett sammanträde med kammaren beslut att frågan ska eller inte ska få framställas. Om talmannen har medgett att frågan får framställas, låter talmannen utan dröjsmål statsrådet få del av frågan.

Det skriftliga svaret lämnas till kammarkansliet som överlämnar svaret till den ledamot som ställt frågan.

De skriftliga frågor som under en vecka getts in senast klockan 10 på fredagen besvaras senast klockan 12 på onsdagen i följande vecka.

Under längre uppehåll i kammarens arbete än en månad får talmannen besluta att svaren lämnas inom fjorton dagar efter det att frågorna framställts. Talmannen fattar sitt beslut efter samråd med de särskilda företrädarna för partigrupperna. *Om ett svar inte lämnas inom denna tid, ska statsrådet meddela kammarkansliet när frågan kommer att besvaras eller att den inte kommer att besvaras.*

Under längre uppehåll i kammarens arbete än en månad får talmannen besluta att svaren lämnas inom fjorton dagar efter det att frågorna framställts. Talmannen fattar sitt beslut efter samråd med de särskilda företrädarna för partigrupperna.

Om ett svar inte lämnas inom den tid som anges i tredje eller fjärde stycket, ska statsrådet meddela kammarkansliet när frågan kommer att besvaras eller att den inte kommer att besvaras.

9 kap.4 §¹³

Riksdagsförvaltningen ska, när det gäller riksdagen och riksdagens myndigheter, i den omfattning riksdagen bestämmer

¹¹ Senaste lydelse 1998:734.

¹² Senaste lydelse 2009:176.

¹³ Senaste lydelse 2010:1417.

1. handlägga frågor angående förhandlingar om anställnings- och arbetsvillkor för arbetstagare samt andra personalfrågor,
2. upprätta förslag till anslag på *statsbudgeten*, dock inte för Rikskrevisionen,
2. upprätta förslag till anslag på *statens budget*, dock inte för Rikskrevisionen,
3. i övrigt handlägga frågor om förvaltningen inom riksdagen och frågor om förvaltning av ekonomisk natur inom riksdagens myndigheter, utom Riksbanken, och
4. besluta om föreskrifter och råd i sådana frågor som avses i 1–3.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2012.